3e symposium Lewis Carroll Genootschap
2 februari 2019, De Oude Bieb, Deventer

Op zaterdag 2 februari organiseerde het Lewis Carroll Genootschap voor de derde keer een symposium waarin duidelijk wordt dat zelfs na meer dan 150 jaar Alice in Wonderland en haar schrijver nog steeds boeien. In de Oude Bieb van het sfeervolle Deventer werden we om half elf ontvangen met koffie/thee en een koekje. Toen om elf uur het programma startte liet de techniek ons helaas in de steek waardoor het één en ander wat rommelig op gang kwam. Maar met een kleine aanpassing in het programma konden we uiteindelijk genieten van alle buitengewoon interessante presentaties. Bas Savenije, voorzitter van het Genootschap heette ons van harte welkom.

Onderstaande inhoudsopgave is interactief, één klik brengt u direct in het gewenste deel van het programma.

Inhoud

Janne Van Beek: “Alice in Vertalië: een wonderlijke vertaalgeschiedenis” 2

Arie van Geest: “It’s only a dream” 3

Illustraties 6

- Els van der Poort 6
- Lenny de Rooy 7
- Moniek Rutten 7
- Frits van der Waa 8
- Hans Coster 10

Het Lewis Carroll Genootschap 10

Filmfragmenten 11

Crowdfunding facsimile “Lize’s avonturen in ‘t Wonderland” 11

Presentatie Dodo/nododo 12

Janne Van Beek: “Alice in Vertalië: een wonderlijke vertaalgeschiedenis”

Janne Van Beek voltooide recent de Master Literair Vertalen aan de Universiteit Utrecht met een scriptie over het meisjesbeeld in de Nederlandse vertaalgeschiedenis van Alice in Wonderland. Bijzonder detail is dat ook Babette Cillekens in 1991 promoveerde op het meisjesbeeld van Alice en als vriend van het Lewis Carroll Genootschap in de zaal aanwezig was.

Janne nam ons mee door de rijke vertaalgeschiedenis van Lewis Carroll. Wat voor meisje was Alice bij haar geboorte in 1865 en hoe heeft zij de afgelopen 150 jaar doorstaan? In haar scriptie nam Janne 117 vertaalde fragmenten uit de meest recente vertaling door Sofia Engelsman onder de loep die betrekking hebben op Alices uiterlijk, intelligentie, nieuwsgierigheid en/of beleefdheid en kwam tot de conclusie dat Alice is meegegaan met haar tijd. Ze is net als Carrolls heldin actief, intelligent en nieuwsgierig, maar ze is ook avontuurlijker, directer en eigenzinniger geworden.
Een mooi voorbeeld van hoe Alice zich heeft ontwikkeld zien wij heel goed als we de Alice uit de tekenfilm van Disney uit 1951 naast die van de animatie van 2010 zetten. Het lieve, beleefde meisje met het blauwe jurkje heeft plaats gemaakt voor een stoere jonge vrouw met wapperende haren en een felle blik in de ogen.

1951

2010

We horen vergelijkingen tussen de brontekst en diverse vertalingen waaruit we kunnen concluderen dat Alice net een beetje minder slim is geworden. Zo heeft ze in de brontekst tot twee keer toe een ‘bright idea’, terwijl er in de vertaling slechts sprake is van een ‘ingeving’, de andere keer ‘viel alles op zijn plaats’. Ook lijkt Alice brutaler geworden, dit zou echter niet alleen door de tijd komen, maar ook doordat wij Nederlanders aanmerkelijk minder formeel zijn dan de Engelsen.
Ook in de illustraties bij deze vertaling maakt Alice een ontwikkeling door. Daar waar Helen Oxenbury kiest voor een jong, wat naïef meisje in een blauw jurkje met gympies, kiest Floor Rieder voor een wat ouder meisje, met een wat rebelse, ondernemende uitstraling.

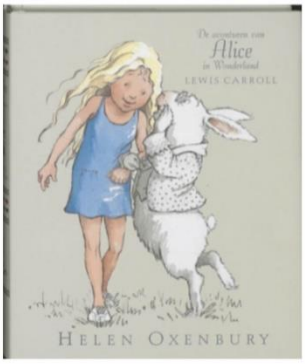

Editie met illustraties van Helen Oxenbury

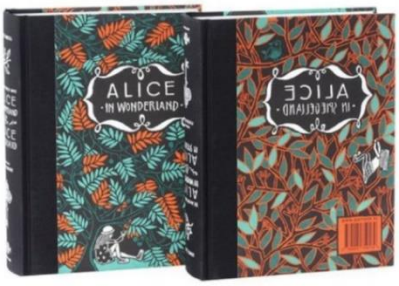

Editie met illustraties van Floor Rieder

De zachte stem met Belgische tongval van Janne vertelt en wij hangen aan haar lippen. Na een uur gefascineerd geluisterd te hebben kunnen we enkel nog concluderen dat Alice, al is zij meer dan 150 jaar oud, nog springlevend is!

>Terug naar de inhoud<

Arie van Geest: “It’s only a dream”

Al sinds 1972 zijn er in de schilderijen van Arie van Geest sterke invloeden van Lewis Carroll zichtbaar. Charles Dodgson (Lewis Carroll) was naast de schrijver van *Alice in Wonderland* ook een pionier op het gebied van de fotografie. Zijn foto’s van vooral jonge meisjes waren tot 1980 de belangrijkste inspiratiebron van de schilderijen die hij in die periode maakte.

Alice (high, low and in between) 2009-2011 is een serie van twaalf schilderijen waarop telkens een tekening van John Tenniel centraal wordt gesteld, die omringd wordt door een aantal favoriete schilderijen van de maker uit de kunstgeschiedenis. O.a. van Pieter Bruegel, Johannes Vermeer, Diego Velázquez, Henri Rousseau en René Magritte.

The broken promised land 2012-2019.
In 2012 begint Arie van Geest met de serie schilderijen *The broken promised land*, waarvan de tuin bij zijn Franse atelierwoning op ieder doek het steeds terugkerende vertrekpunt is. Een imaginair privé-wonderland waar Alice uiteraard weer een hoofdrol in opeist. Daarnaast worden objecten, gevonden op rommelmarkten in de directe omgeving, verwerkt in dit Gallische eldorado van de zachte waanzin. Het labyrintische karakter van de serie wordt versterkt door gebruik te maken van enkele afbeeldingen uit een pop-up boek uit 1980.

>Terug naar de inhoud<

Aan het eind van de serie, die uit 69 schilderijen bestaat, duiken de glasnegatieven van Lewis Carroll uit 1860 op. De meisjes die in de jaren 70 van de vorige eeuw zijn doeken domineerden, zijn in de finale van deze serie de ‘negatieve modellen’ die poseren in het mysterieuze licht van de botanische verbeelding.

>Terug naar de inhoud<

Illustraties

Een belangrijk onderdeel van de dag bestond uit illustraties die door de vrienden waren ingebracht. Wat een prachtig en indrukwekkend artwork is er in de loop van deze 150 jaar uitgegeven!
De enorme diversiteit waarmee men het tijdloze verhaal van Alice in beeld heeft gebracht kwam duidelijk naar voren in de presentatie van Henk van Viegen. Hij koos voor het beeld van de zusters in de put met daarbij de nadruk Tony Ross.

Tony Ross

Dagmar Berkova 1992

Peter Newell 1901

Deby Victoria (inside the treacle well)

Maggie Taylor 2008

Rene Cloke 1990 1999

Stilton 2011

Zwerger

Els van der Poort koos vervolgens voor een totaal andere invalshoek door te kiezen voor de naargeestige illustraties van Barry Moser. Ontegenzeglijk interessante en indrukwekkende tekeningen, maar overduidelijk niet geschikt voor kinderen.

>Terug naar de inhoud<

Lenny de Rooy koos voor illustraties die gemaakt zijn met digitale software voor een online wedstrijd met als thema Alice in Wonderland. De afbeelding met het desolate landschap werd gekozen vanwege de sfeer en de bijzondere, creatieve versie van de Caterpillar.
Lenny benadrukt dat deze afbeelding meer een kunstwerk is dan geschikt als illustratie voor een boek. Dit in tegenstelling tot de andere afbeelding waarbij je het gevoel hebt dat je de personages bijna met elkaar hoort praten.

Moniek Rutten nam ons mee naar haar eigen Wonderland. In 1997 afgestudeerd aan de kunstacademie en geïnspireerd door de wereld om haar heen en de Alice-boeken van Lewis Carroll is Alice altijd op een of andere wijze in haar werk aanwezig geweest. Het bizarre, onwerkelijke, de humor en verbazing in de boeken spreken tot de verbeelding en het groeien en krimpen fascineert.
De basis van Moniek haar werk is tekenen en tijdens een expositie staat de bezoeker letterlijk en figuurlijk in de tekening. In 2011 is zij gestart met een kunstproject met als titel 'Mijn Alice' wat als einddoel heeft om ook een boek met als titel 'Mijn Alice' heeft te publiceren.
De twee boeken van Lewis Carroll hebben elk 12 hoofdstukken. Elke expositie/ tekeninstallatie vormt één hoofdstuk in het boek.

>Terug naar de inhoud<

Frits van der Waa koos voor een illustratie uit de Snark en met zijn presentatie kon ook hij duidelijk maken hoe divers hetzelfde verhaal verteld kan worden. Alvorens ons zijn definitieve keuze te tonen kregen wij in vogelvlucht een aantal bijzondere en interessante illustraties te zien.
Zo was daar als eerste een eigen illustratie uit 1976,gevolgd door een illustratie van Arthur Frost bij Phantasmagoria (1869), een illustratie van Mahendra Singh bij de Snark (2009), 'Who stole the tarts?' door Walt Kelly (1954) en de uiteindelijke keuze: de illustratie van Evert Geradts bij de Snark uit 1977. Deze illustratie weerspiegelt diverse vertaalproblemen en -keuzes van Geradts en daarnaast zitten er een aantal cryptische elementen in die ook tijdens het symposium niet ontcijfert konden worden.

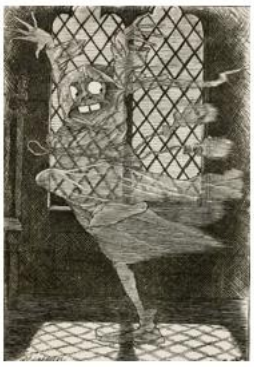

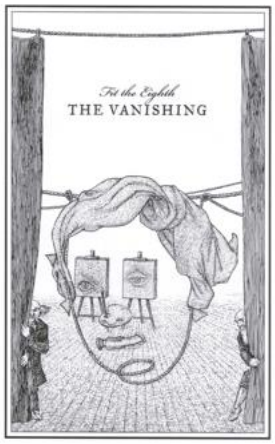

De bijdrage van Henri Ruizenaar was enigszins jaloersmakend. Hij had de Pirelli kalender van 2018 weten te bemachtigen en toonde ons daarvan een aantal prachtige foto's. Fotograaf Tim Walker maakte gebruik van donkere mensen uit de wereld van de mode, muziek, film en kunst om ons te leren op een nieuwe manier naar Alice in Wonderland te kijken.
Jheronimus Bosch was zijn inspiratiebron om donkere modellen te gebruiken en John Tenniel was zijn inspiratiebron bij de ontwerpen. De samenwerking tussen de fotograaf, decorontwerpster: Shona Heath en Edward Enninful die de aankleding deed zorgde ervoor dat er indrukwekkend foto-document ontstond waar Duckie Thot de rol van Alice fantastisch vertolkte.

De Pirelli kalender wordt bewonderd door de symposium bezoekers.

>Terug naar de inhoud<

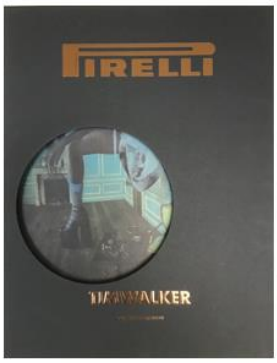

Er zijn niet veel andere donkere Alice's verschenen, maar ze zijn er wel:

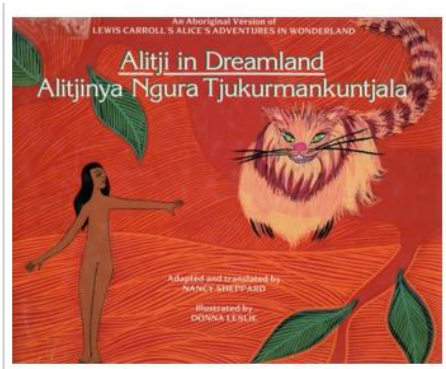

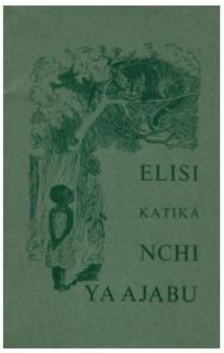

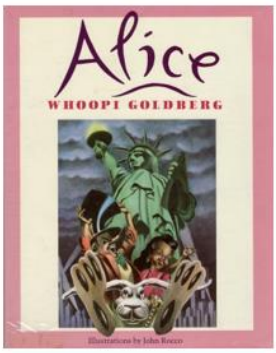

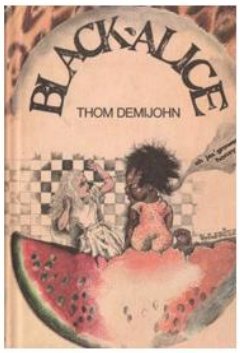

Charles Dodgson (de echte naam van Lewis Carroll) had zijn oorspronkelijke manuscript voorzien van tekeningen. Has Seulijn attendeerde ons op het opmerkelijke gegeven dat zowel de eigen illustraties van Carroll als de latere illustraties van Tenniel een Alice laten zien met lang blond haar. Dit in tegenstelling tot Alice Liddell met donker haar en pony. Bijzonder is vooral dat deze haardracht pas vele jaren later in de mode kwam.
Aan het einde van zijn manuscript tekende Carroll een portretje van de "echte" Alice. Vermoedelijk was hij niet tevreden geweest met het resultaat, want hij plakte er een foto overheen. De verborgen tekening werd vele jaren later ontdekt door de biograaf van Carroll, Morton Cohen.

>Terug naar de inhoud<

Hans Coster koos voor de strip variant. Eigenlijk meer de grafic novel. Een zeer gedetailleerde stripboekenreeks. Zeker niet voor jonge kinderen, maar heel erg in de geest van Alice. Want we weten allemaal: wat is er nu aan een boek zonder plaatjes of gesprekken? Strips staan vol plaatjes en gesprekken en ieder plaatje is een verhaaltje op zich.

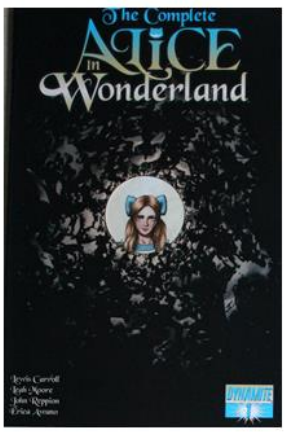

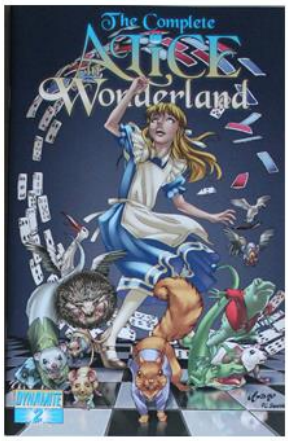

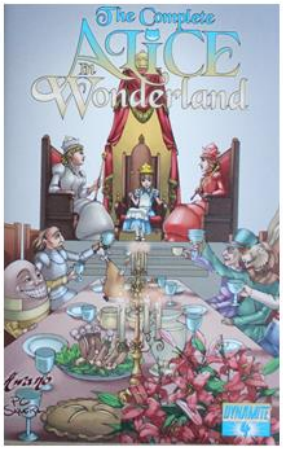

Het Lewis Carroll Genootschap

Tussen alle mooie plaatjes en boeiende verhalen moet er natuurlijk ook nog tijd ingeruimd worden om terug te kijken naar 2018 en vooruit te kijken naar 2019. Want we hebben natuurlijk niet stilgezeten.

Activiteiten 2018

2e volle jaar sinds revival eind 2016
2e symposium januari 2018 in Den Haag
Bestuur: 4 leden
Van 34 naar 47 vrienden
dodo/nododo
Publicatie: Jabberwocky
Webshop ingericht
ANBI-status verkregen
2 nieuwsbrieven
Boekenverkoop: Dordtse boekenmarkt

Financiën op jaarbasis

(globaal, excl. publicaties)

<u>Inkomsten</u>	
Vrienden	€ 1500
Boekenverkoop	€ 200
donaties	€ PM
<u>Uitgaven</u>	
Symposium	€ 400
dodo/nododo	€ 900
Organisatiekosten	€ 400

Liquiditeitsproblemen; reserve

Plannen 2019

3e symposium: 2 februari 2019
Publicaties Dodo/nododo: 2e nummer
Facsimile “Lize’s avonturen in ‘t Wonderland”
Uitbreiding bibliografie met secundaire literatuur
Communicatie: website, facebook, nieuwsbrief
Samenwerking: met name Britse society

>Terug naar de inhoud<

Om de publicaties te kunnen bekostigen en wat meer financiële armslag te creëren zal de vriendenbijdrage voor 2019 verhoogd worden naar € 30,--.
Naast geld is er altijd behoefte aan mensen die zich willen inzetten voor het Genootschap. Deze kunnen contact opnemen met één van de bestuursleden. Hierop werd direct gereageerd door Casper Schuckink Kool. Casper is voornemens een onafhankelijk bulletin te starten met recensies, citaten en weetjes die een link hebben met Lewis Carroll en zijn werk. Binnenkort zult u hierover via het Genootschap meer horen.

Filmfragmenten

Als je op You Tube Alice in Wonderland zoekt zijn er ongelofelijk veel filmpjes die op één of andere manier met Alice te maken hebben. Bas toonde ons twee opmerkelijke versies waarin Disney een bijzondere rol speelt. Allereerst was daar 'Tru The Mirror', een korte Disney film uit 1936 waar Mickey Mouse als ware hij Alice door de spiegel heen gaat en in de wonderlijke wereld van Spiegelland terecht komt. Daarna kregen we een bijzondere versie te zien van de gekke theevisite waarbij de Disney fragmenten digitaal bewerkt zijn op een manier die overduidelijk ontleend zijn aan grote namen uit de kunstgeschiedenis.

Thru The Mirror (1936) Mickey Mouse

Why is a Raven Like a Writing Desk

Crowdfunding facsimile "Lize's avonturen in 't Wonderland"

Alice in Wonderland is vertaald in 174 talen en uiteraard zijn er ook Nederlandse vertalingen en bewerkingen. De oudste is uit 1875 en de titel is 'Lize's avonturen in 't Wonderland'. Deze uitgave is uiterst zeldzaam. Wereldwijd zijn er 10 exemplaren bekend waarvan 2 in Nederland. Cultuurhistorisch is deze uitgave ook bijzonder interessant. Wereldwijd is het de eerste uitgave van Alice in Wonderland met gekleurde illustraties. Vanwege die bijzondere waarde wil het Lewis Carroll Genootschap een facsimile uitgeven van 'Lize's avonturen in 't Wonderland'. Dat willen we doen in een cassette, samen met een boekje dat achtergrond informatie geeft over de vertaling en over de historische aspecten van deze uitgave. We hebben inmiddels hoogwaardige foto, beschikbaar gesteld door de Princeton University uit de Verenigde Staten. Het opmerkelijke van deze uitgave is dat dit exemplaar is voorzien van de handtekening van Lewis Carroll. Om hier een mooie uitgave van te maken die recht doet aan het origineel en toch betaalbaar blijft voor geïnteresseerde kopers hebben we geld nodig voor de productiekosten. Hiervoor zullen wij een pagina openen op de website voor crowdfunding www.voordekunst.nl

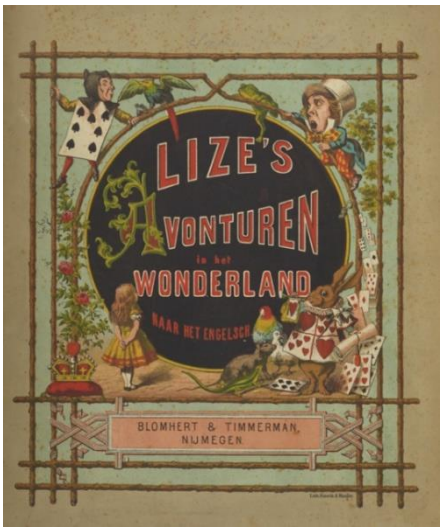

>Terug naar de inhoud<

Presentatie Dodo/nododo

Op hun eigen onnavolgbare wijze presenteren de redacteuren Jur Koksma en Joep Stapel de 2e editie van dodo/nododo. Samen met vormgever Michiel Terpelle hebben zij een glossy vol nonsens en minder nonsens samengesteld in de geest van Lewis Carroll. De aanwezige vrienden konden gelijk hun exemplaar bemachtigen wat ter plekke van een unieke nummering werd voorzien.
Voor hen die niet aanwezig konden zijn: maakt u zich geen zorgen: uw exemplaar heeft u misschien al ontvangen of zal op zeer korte termijn bij u in de bus vallen.

Na de presentatie was het tijd om de dodo/nododo te bewonderen, een praatje met elkaar te maken of nog even de boekenmarkt te bezoeken en misschien nog net die ene editie te scoren waar u al zo lang naar op zoek was.
Onder het genot van een drankje namen we afscheid van elkaar. Het Genootschap gaat weer aan de slag en we hopen ook volgend jaar weer een mooi symposium te kunnen organiseren.

>Terug naar de inhoud<